

België: Slotverklaring van het 2017 Artikel IV werkbezoek

December 12, 2016

Een slotverklaring beschrijft de preliminaire bevindingen van de IMF experts aan het einde van een officieel werkbezoek (“mission”), in de meeste gevallen van een land dat lid is van het IMF. Werkbezoeken maken deel uit van de reguliere Artikel IV surveillance van het IMF zoals gespecificeerd in de IMF statuten, het verzoek tot gebruik van de middelen van het IMF, besprekingen in het kader van een Staff Monitoring Program, of als onderdeel van de monitoring van economische ontwikkelingen door het IMF.

De autoriteiten hebben ingestemd met de publicatie van dit bericht. De inzichten in het bericht zijn deze van de IMF experts en niet noodzakelijk deze van de raad van bestuur van het IMF. Op basis van deze inzichten zullen de IMF experts een rapport opstellen, onder de verantwoordelijkheid van IMF management, dat zal worden besproken door de Raad van Bestuur van het IMF.

Na succesvolle hervormingen tijdens het eerste regeringsjaar week het begrotingsbeleid in 2016 af van de doelstellingen en werd de begrotingstarget ruim overschreden. Gezien de hoge overheidsschuld en de in toenemende mate onzekere externe omgeving wordt het van essentieel belang dat de publieke sector een bron van stabiliteit is en tegelijk bijdraagt aan een sterkere groei. Er zijn dus forse inspanningen nodig om de publieke sector efficiënter te maken en hervormingen na te streven die het groeipotentieel van het land zouden verhogen. IMF-experten bevelen aan om:

- *Een geloofwaardige begroting voor 2017 te implementeren, gebaseerd op realistische inschattingen van inkomsten en uitgaven, en gesteund door kwalitatief hoogwaardige maatregelen.*
- *De groei van de overheidsuitgaven af te remmen dankzij efficiëntiegerichte hervormingen op alle bestuursniveaus.*
- *Overeenstemming te bereiken over een coherente investeringsstrategie inzake infrastructuur om verkeersknelpunten weg te werken en een duurzame energievoorziening te onderbouwen.*
- *Verdere belastinghervormingen na te streven om inkomsten te waarborgen en tegelijk investeringen en werkgelegenheid te ondersteunen.*
- *De werkgelegenheidsgraad op te trekken, vooral bij jongeren en niet EU-immigranten.*
- *De concurrentie aan te scherpen in de dienstensector om de productiviteit te verhogen en de prijzen te verlagen die bedrijven en consumenten betalen.*

De regering voerde tijdens haar eerste werkingsjaar belangrijke economische hervormingen door. De pensioenhervorming van 2015 en de aanhoudende inspanningen om de stijgende gezondheidskosten te beheersen waren belangrijke stappen in de aanpak van de vergrijzingskosten. Loonmatiging – met inbegrip van de tijdelijke opschorting van de indexering (indexsprong) – en de gerichte belastingdrukvermindering op inkomsten uit arbeid tijdens de eerste fase van de taxshift hebben de loonkloof met de buurlanden aanzienlijk verkleind. Bovendien droegen de inspanningen om de uitgavenstijging te beperken bij aan het terugdringen van het begrotingstekort. Dit waren grote stappen voorwaarts.

Dit jaar bleek een stuk uitdagender. De terreuraanslagen in Parijs en Brussel hadden een aanzienlijk, hoewel tijdelijk, effect op de economie. Het begrotingstekort steeg naar verwachting tot 3 procent bbp, ver boven de doelstelling. Dit had voor een stuk te maken met uitzonderlijke factoren, maar ook met een verdere daling van de inkomstenratio, aangezien de eerste fase van de taxshift nog niet volledig gerealiseerd werd. Andere factoren die een rol speelden waren de hogere uitgaven doordat het indexeringsmechanisme snel weer op gang kwam en een aanhoudende stijging in het aantal aanvragen van arbeidsongeschiktheidsuitkeringen. Positief is dan weer dat de hervormingen van de arbeidsmarkt vooruitgang boeken en ze het concurrentievermogen en de private jobcreatie zouden kunnen ondersteunen.

De zwakkere begrotingssituatie is een bekommernis, vooral gezien de hoge schuldgraad en de onzekere externe omgeving. Het zal na de belangrijke budgettaire afwijkingen van dit jaar essentieel zijn om voor 2017 een begroting te implementeren die berust op een geloofwaardige doelstelling voor de begroting, gestaaft wordt door realistische inschattingen van inkomsten en uitgaven, en gesteund wordt door kwalitatief hoogwaardige maatregelen. Dankzij de reële bbp-groei die naar verwachting zal aantrekken tot 1½ procent en de aanhoudende inspanningen om de overheidsuitgaven te beheersen, verwachten we een aanzienlijke daling van het begrotingstekort.

Een brede en goed gecoördineerde hervormingsstrategie is vereist om het groeipotentieel van het land te verhogen en de overheidsschuld terug te dringen. Een centrale taak bestaat erin om een begrotingsevenwicht tot stand te brengen op alle bestuursniveaus. Dit is een hele uitdaging, die ongeveer 2½ procent bbp aan maatregelen vereist. Ze moet steunen op een ambitieuze en geloofwaardige middellangetermijnstrategie en goedgekeurd worden op alle bestuursniveaus. Die strategie moet zorgen voor een geleidelijke uitgavenverlaging en waarborgt tegelijk de fiscale inkomsten. Gezien de potentiële impact op de binnenlandse vraag, zal het belangrijk zijn om voor de consolidatie te steunen op kwaliteitsvolle fiscale maatregelen, gekoppeld aan hervormingen om het groeipotentieel van België te verhogen. Dit houdt onder meer in dat de lage werkgelegenheidsgraad bij bepaalde groepen wordt opgetrokken, er een coherente investeringsstrategie inzake infrastructuur wordt nagestreefd en dat de concurrentie in de dienstensector wordt aangescherpt.

Het overgrote deel van de fiscale consolidatie moet komen van de uitgavenzijde. Na jaren van snelle groei bedragen de overheidsuitgaven bijna 54 procent bbp, waarmee België tot de

koplopers in de EU behoort. Dit hoge uitgavenniveau vertaalt zich evenwel niet noodzakelijk in betere diensten of sociale resultaten. Er is nog voldoende ruimte om de begrotingsuitgaven efficiënter aan te pakken, meer bepaald door (i) het hoge niveau van subsidies terug te dringen, (ii) de arbeidsverdeling tussen bestuursniveaus efficiënter te maken, (iii) lopende inkrimpingsprogramma's van overheids personeel op te voeren, (iv) het begrotingsproces op diverse bestuursniveaus beter te coördineren en te monitoren, (v) meer rekening te houden met inkomenscriteria en een betere controle van de sociale uitkeringen, met als doel de meest kwetsbare doelgroepen beter te bereiken.

Verdere belastinghervormingen moeten inkomsten waarborgen en tegelijk meer ruimte voorzien voor jobs en groei. De gerichte verlaging van de inkomstenbelasting en sociale zekerheidsbijdragen voorzien voor 2018-2020 zal verder de hoge belastingdruk op arbeid verlagen. Het is echter van essentieel belang om voor een begrotingsneutraliteit te zorgen. Dit kan met behulp van bijkomende compenserende maatregelen, zoals hogere milieutaksen, of door aftrekken en vrijstellingen af te schaffen, met inbegrip van die voor de btw en bedrijfswagens. Wij zien verdienste in een verlaging van de vennootschapsbelasting en een herziening van de notionele interestaftrek als dit deel uitmaakt van een bredere en begrotingsneutrale hervorming van de zakelijke- en investeringsbelastingen. Het moet de bedoeling zijn om gelijke voorwaarden te creëren voor zakelijke en investeringsactiviteiten, door de belastingaftrek op winst te herzien, net zoals de regels tegen belastingontwijking, de vermogenswinstbelasting, de bronbelasting op interesten en dividenden, de fiscale behandeling van huurinkomsten en vastgoed, en de belastingvoordelen op spaarrekeningen.

De lage werkgelegenheidsgraad bij bepaalde groepen optrekken zou een belangrijke opsteker zijn voor het groeipotentieel van België. De groei van de werkgelegenheid was solide, maar toch blijft de arbeidsmarkt erg versnipperd, zowel tussen de verschillende regio's als tussen opleidingsniveaus. Veel jongere en oudere personen werken niet, en niet-EU immigranten zijn zelfs nog minder geïntegreerd op de arbeidsmarkt dan in andere Europese landen. Slechts ongeveer de helft van de niet-EU immigranten van 25-55 jaar hebben werk, tegenover 80 procent van de in België geboren inwoners. Vier algemene prioriteiten steken er bovenuit: (i) de voordelen behouden van loonmatiging door loonstijgingen te koppelen aan bredere economische en arbeidsmarktvoorwaarden (gesteund door een hervorming van de wet van 1996 ter bevordering van de werkgelegenheid en het concurrentievermogen); (ii) verdere belastingdrukvermindering op inkomsten uit arbeid; (iii) onderwijs en on-the-job training verbeteren, vooral gezien de behoefte aan meertaligheid en de onvervulde vraag naar bepaalde technische vaardigheden; en (iv) het wegnemen van barrières voor geografische mobiliteit, waaronder verkeersopstoppingen, gaten in het openbaar vervoersnet, en de hoge registratierechten op woningen.

Een verbeterde openbare infrastructuur en aangescherpte concurrentie in de dienstensector zou de productiviteitsgroei en het concurrentievermogen ondersteunen. Een groeiende achterstand in overheidsinvesteringen weegt op de economische activiteit, met belangrijke knelpunten in de transportinfrastructuur en een toenemende bezorgdheid over de toekomst van de energiesector. Om de efficiëntie van investeringen te verzekeren, zal het cruciaal zijn om een uitgebreide infrastructuurstrategie met prioriteiten te ontwikkelen die afgestemd werd

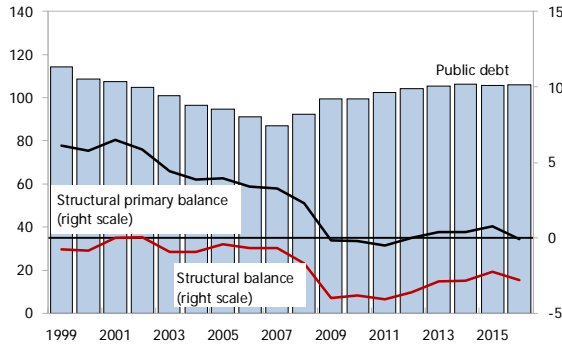
op alle bestuursniveaus, en in begrotingen op middellange termijn werd opgenomen. Daarnaast zou een grotere concurrentie in de dienstensector – zoals in de telecommunicatie-, retail-, en de juridische, architectuur- en boekhoud- sectoren kunnen bijdragen aan lagere prijzen voor consumenten en bedrijven en tegelijk de productiviteit verhogen.

De financiële sector zal zich moeten blijven aanpassen aan de lage rente-omgeving. De banksector is geherstructureerd en maakt sinds de crisis terug winst. Toch kan de mogelijkheid van een langere periode met zeer lage rente doorwegen op de winstmarges, vooral omdat de banken in hoge mate afhankelijk zijn van deposito's en hypothecaire leningen. Om de gezondheid en veerkracht van de sector te behouden, moeten de businessmodellen verder worden aangepast, o.a. door verdere kostenbesparingen en diversificatie van inkomstenbronnen. Het wordt ook belangrijk om potentiële risico's in de hypotheek- en levensverzekeringsmarkten te monitoren en aan te pakken.

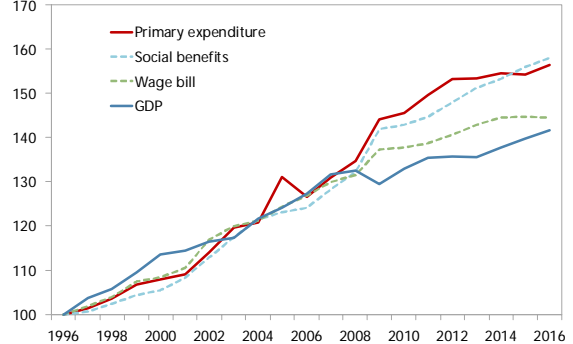
België – Economische Hoogtepunten

De lange staat van dienst die België kon voorleggen inzake primaire overschotten en schuldafbouw werd door de crisis tenietgedaan. Daarna volgden een sterke groei van de overheidsuitgaven en een kentering inzake begrotingsconsolidatie in 2016.

General Government Debt and Structural Balance
(In percent of GDP)

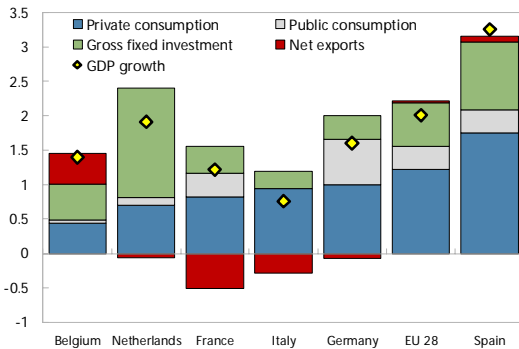

Real Primary Spending Growth
(In percent)

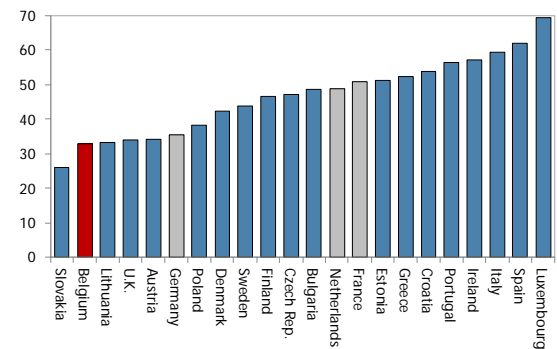

De groei is in toenemende mate te danken aan investeringen en de netto-uitvoer, terwijl de groei van de particuliere consumptie gematigder was dan in vergelijkbare landen. De openbare kapitaalvoorraad is laag na jaren van onderinvestering.

Growth Contributions of Selected Components
(In percent year-year, 2015-16 average of quarterly data)

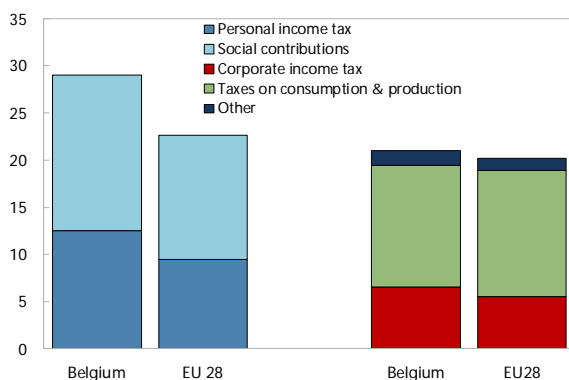

Public Capital Stock, 2012
(In percent of GDP)

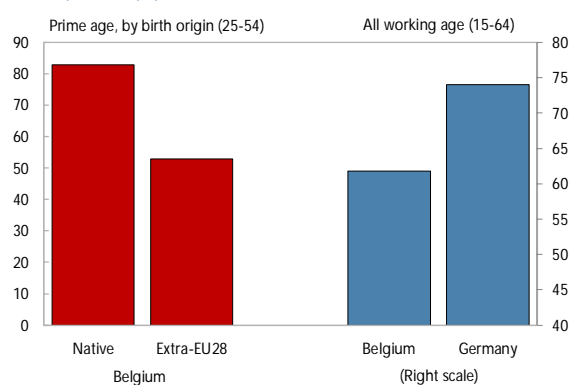
Belastingen op inkomen uit arbeid zijn aanzienlijk hoger dan in andere EU-landen. De werkgelegenheidsgraad is laag voor meerdere groepen, vooral voor niet-EU immigranten.

Tax Revenue and Social Contribution, 2015
(In percent of GDP)

Employment

(In percent of population)

Bronnen: Haver Analytics, Eurostat, NBB, en berekeningen van IMF-werknemers.